

W okresie adolescencji osobami znaczącymi dla młodych ludzi stają się rówieśnicy, a akceptacja rówieśnicza jest jednym z podstawowych czynników kształtujących samopoczucie dorastających, określane też mianem psychospołecznego dobrostanu. Badania wskazują jednocześnie, że począwszy od 18-28 miesiąca życia dzieci preferują jako partnerów do zabawy osoby tej samej płci i tendencja ta osiąga szczyt w wieku około 11 lat.

Odpowiedź na pytanie, dlaczego dzieci doświadczają większego komfortu z interakcji z rówieśnikami tej samej płci, nie jest prosta. Wskazuje się tu między innymi na zinternalizowane stereotypy płciowe („chłopcy nie bawią się z dziewczętami”) oraz na specyficzną dla przedstawicieli tej samej grupy płciowej „kompatybilność” zabaw, zainteresowań, form aktywności w czasie wolnym, sposobów rozwiązywania konfliktów czy radzenia sobie w sytuacjach trudnych. Dodatkowo, w okresie wczesnej adolescencji skłonność do zachowań nietypowych ze względu na płeć, tj. takich, które są stosunkowo rzadkie dla jednej, ale częste dla drugiej płci, jak też samo nawiązywanie międzypłciowych interakcji o charakterze koleżeńskim czy przyjacielskim, spotyka się z negatywnymi reakcjami rówieśniczymi. Przekraczanie przez dzieci tych rówieśniczych norm powoduje, że są one rzadziej aprobowane, częściej nie lubiane, szykanowane, doświadczają fizycznej i/lub słownej agresji, częściej podlegają także rówieśniczej marginalizacji.

Dopiero wraz z postępem procesu dojrzewania zainteresowanie płcią przeciwną wzrasta, co znajduje odzwierciedlenie w nasileniu się częstości nawiązywania interakcji płciowo mieszanych. Nauka nie udzieliła jednak jeszcze odpowiedzi na pytanie, w jaki sposób ten proces włączania osób płci przeciwnej w bliskie relacje rówieśnicze oddziałuje na dobrostan psychospołeczny nastolatków? Poszukiwanie tej odpowiedzi zostało uczynione głównym celem niniejszego projektu.

Wyniki badań umożliwią także udzielenie odpowiedzi na szereg innych pytań, co do których w chwili obecnej literatura przedmiotu nie przynosi jednoznacznych rozstrzygnięć, między innymi: o pozycję w sieci rówieśniczej dzieci wchodzących w interakcje z drugą płcią, reakcje dotychczasowej grupy rówieśniczej na intensyfikację takich interakcji, zmiany w postrzeganiu takiego dziecka przez przedstawicieli innej płci, znaczenie funkcjonujących w grupie norm regulujących relacje międzypłciowe, jak też o kierunek tych zmian u progu oraz pod koniec drugiego etapu nauki w szkole podstawowej.

Dla poznania dynamiki interesujących nas procesów oraz zachodzących pomiędzy nimi relacji – w tym także relacji pomiędzy zachodzącymi w czasie zmianami i ich uwarunkowaniami – wykorzystane zostaną 4-krotne badania tych samych uczniów (tzw. schemat wzdłużny), zrealizowane na ogólnopolskiej, reprezentatywnej próbie adolescentów pobierających naukę między IV a VIII klasą szkoły podstawowej.

Projektowane badania mają istotne znaczenie dla zrozumienia przebiegu rozwoju psychospołecznego dokonującego się na przełomie wczesnej i środkowej adolescencji.